

μορφαί, οἵαι ἡ στρογγύλωσις αὐτῶν ἢ ἡ διάτρησις, ἐγίνοντο μόνον διὰ θήξεως καὶ τριβῆς. Τριβόμενον ὅμως τὸ ξύλον διὰ λίθου ἢ διὰ σκληροτέρου ξύλου ἐξήγε λάμψιν, ἐκ ταύτης δὲ παρήγετο μικρὰ πυράκτωσις, ἐξ ἧς τέλος, τῆς τριβῆς παρατεινομένης, ἐξήπτετο φλόξ. Βραδύτερον ἔτριβον πρὸς ἀναψιν πυρὸς σκληρὸν ξύλον ἐπὶ μαλακοῦ· διότι ἐκ πείρας ἐδιδάχθησαν, ὅτι οὕτω τάχιστα καὶ εὐχερέστατα παράγεται πῦρ. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου λοιπὸν κατὰ τὴν παρασκευὴν τῶν πρώτων αὐτοῦ ἐργαλείων ὠδηγήθη ὁ ἄνθρωπος εἰς ἀνακάλυψιν τοῦ πυρὸς, οὕτω δὲ μόνον ἐξηγεῖται ἡ κυρία αἰτία δι' ἣν οὗτος δὲν ἐξεπλήσσετο πλέον πρὸ τοῦ πυρὸς, ὅπως πρὸ τῆς αἰφνης ἀναδουούσης φλογὸς τοῦ κεραυνουμένου δένδρου ἢ τοῦ βροντῶντος καὶ φλόγας ἀποπτύοντος ἠφαιστείου, ἀλλὰ συνεθίσθη κατὰ μικρὸν, ἀνακαλύψας πρῶτον μὲν τὸ ἀπλούστατον φαινόμενον τοῦ πυρὸς, τὴν ἀπλὴν ἀναπήδησιν τῶν σπινθήρων, εἶτα τὴν λάμψιν, εἶτα τὴν πυράκτωσιν, τέλος δὲ τὴν φλόγα. Ἐνεκα τούτου δεύτερον ἐξηγεῖται, ὅτι ἠδύνατο νὰ παράγῃ τὸ στοιχεῖον τοῦτο ὅπου καὶ ὅταν ἤθελε· τρίτον δὲ, ὅτι ἐγένετο ἀληθῶς κύριος τοῦ πυρὸς, γυγονότα, ἅτινα κατὰ τὰς ἄλλας πρότερον δοθείσας ἐξηγήσεις ἔμενον ἀνεξήγητα.

Ἡ ἀνακάλυψις λοιπὸν τῆς παραγωγῆς τοῦ πυρὸς ἀνάγεται χρονολογικῶς εἰς τὴν πρώτην χρῆσιν τῶν λίθων καὶ ξύλων ὡς πρωτογόνων ἐργαλείων. Ῥίπτοντες δὲ τὸ βλέμμα ἡμῶν καὶ ἐπὶ τῆς φύσεως βλέπομεν ἀνάλογόν τι δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἄλλη τούτου ἀπόδειξις, ὅτι δηλ. οἱ ἀνθρωποειδεῖς πίθηκοι δὲν μεταχειρίζονται μὲν τὸ πῦρ, μεταχειρίζονται ὅμως ξύλα καὶ λίθους, τὸ μὲν ὡς ἐργαλεῖα π.χ. πρὸς θραύσιν καρῶν, τὸ δὲ ὡς ὄπλα πρὸς ὑπεράσπισιν. Πρὶν ἢ δὲ ὁ ἄνθρωπος γνωρίσῃ ὅλας τὰς ιδιότητας τοῦ πυρὸς καὶ πρὶν ἢ μεταχειρισθῇ αὐτὸ ποικιλοτρόπως, ὅπως ἡμεῖς σήμερον, παρήλθεν ἀναμφοβῶς παμμεγίστη χρονικὴ περίοδος. Ἄλλ' ὅτι ἡ ἐφευρέσις αὐτῆ τῆς ἀνάψεως τοῦ πυρὸς ἀνήκει ἐν γένει εἰς τὰς μεγάλας ἐφευρέσεις, μάλιστα δὲ ὅτι ἀποτελεῖ ἀφρητρίαν σπουδαιοτάτων ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος μεταβολῶν, ἀπλῆ παρατήρησις θὰ σαφηνίσῃ. Φαντασθῶμεν αἰφνης ἀπὸ τῶν νεωτέρων χρόνων τὴν χρῆσιν τοῦ πυρὸς ἀφαιρουμένην· ὅλη ἡ βιομηχανία ἡμῶν, τὸ ἐμπόριον, ἡ ἐπιμιξία, αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστήμαι, ὅλαι αἱ εὐχολαίαι καὶ αἱ ἀνάγκαι βίου πεπολιτισμένου, ἤθελον αἰφνης παύσει, μετ' ὀλίγα δὲ ἔτη ἠθέλομεν φθάσει εἰς βαθμίδα ἀναπτύξεως κατωτέραν τῶν κατοίκων τῆς γῆς τοῦ πυρὸς, διότι καὶ οὗτοι μεταχειρίζονται πῦρ...

ἔκταται τὸ τέλος.

Ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν μετεβιβάζετο, ἐν τῇ αἰχογενεῖᾳ τῶν Κοντογιαννιάων τῆς Φθιώτι-

δος, ὡς ἱερὸν κειμήλιον, ἡ σπάθη τοῦ γέροντος Κοντογιάννου, ἐφ' ἧς ἑλληνιστὶ γεγραμμένοι ἀνεγινώσκοντο οἱ ἐξῆς στίχοι :

Ἄποιοι τυράννοι δὲν ψηφεῖ
Κ' ἐλεύθερος στὸν κόσμον ζῆ,
Δόξα, τιμὴ, ζωὴ τοῦ
εἶν' μόνον τὸ σπαθὶ τοῦ.

Τὸ ἐπόμενον διήγημα ἐγράφη ὑπὸ τοῦ κ. Ἐρνέστου Βέγγερτ, μετεφράσθη δ' ἐκ τινος τῶν τελευταίων τευχῶν τῆς Deutsche Rundschau τοῦ Βερολίνου. Σ. τ. Δ.

EN BIOΛION

Μεταξὺ ἄλλων ἐγένετο λόγος—δὲν ἐνθυμοῦμαι πῶς, πλὴν τοῦτο εἶναι ἀδιάφορον—περὶ δονομαστῶν βιολίων. Οἱ ἐν τῇ μικρᾷ συναναστροφῇ εἰδικοί ἔκαμνον μετὰ πολλῆς σπουδαιότητος παρατηρήσεις περὶ τῆς κλίσεως τῆς ἡχητικῆς σαρίδος καὶ περὶ τοῦ ὕψους τοῦ μαγαδίου. Τινὲς ἔκλινον νὰ πιστεύωσιν, ὅτι οἱ φημιζόμενοι κατασκευασταὶ βιολίων τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος κατεῖχον μυστικόν τι. Αἰρετικὸς τις δὲ διετίετο μετὰ περισσοτέρου στόμφοῦ ἢ ἐπιτυχίας, ὅτι ἡ ἀξία τοῦ βιολίου εἶναι ὑποθετικὴ, καὶ ὅτι ἡ χεῖρ μόνη τοῦ καλοῦ παίκτη ἀρκεῖ νὰ ἐξευγενίσῃ τὸ ὄργανον. Πάντες ἀντέτεινον εἰς ταῦτα καὶ ἀνέφερον «γεγονότα ἀδιαφιλονεικῆτα», διηγοῦντο σχετικὰ ἀνέκδοτα καὶ ἱστορίας, αἵτινες εἶχον τόσον πολὺ τὸ διαφέρον, ὥστε μετ' ὀλίγον ἐλησημονήθη ἡ πρώτη ἀφορμὴ τῆς συζητήσεως.

Ὁ γέρον ἀπόστρατος ταγματάρχης κύριος Σ*... οὗτινος ἡμεῖς οἱ νεώτεροι εἶδομεν τὰς τριχὰς μόνον λευκάς ὡς τὴν χιόνα, οὗτινος ὁ μὲν ἢ ἐπιδερμὶς διέσωζεν ἔτι νεανικὴν χροιάν, εἶχε μέχρι τοῦδε ἀκροασθῆ μετὰ προσοχῆς, χωρὶς νὰ μετάρχη τῆς συνδιαλέξεως. Περὶ τὸ τέλος δὲ εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ εἰς τὸν γείτονά του, ὅτι ἠδύνατο νὰ διηγηθῇ τοιαύτην ἱστορίαν βιολίου, ἥτις ἐν πάσῃ περιπτώσει θὰ εἶχε τὴν ἀξίαν τῆς ἀληθείας, καθόσον συνέθη εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον. Ὁ γείτων ἐζήτησεν ἀμέσως τὸν λόγον ὑπὲρ τοῦ κ. ταγματάρχου, ὅστις μετὰ τινος παρακλήσεως ἤρχισεν ὡς ἐξῆς :

Μὴ μὲ παρεξηγεῖτε. Εἰπὼν ὅτι θὰ διηγηθῶ ἱστορίαν δὲν ἐννοῶ ἢ ἀπλοῦν συμβᾶν, τὸ ὅποιον διηγοῦμαι, ὡς συνέθη εἰς ἐμέ. Δὲν γνωρίζω, ἐάν μυθιστοριογράφος δύναται νὰ τὸ χρησιμοποίησῃ ἐν πάσῃ περιπτώσει πρέπει νὰ πληρώσῃ κενὰ νὰ τινὰ, τὰ ὅποια ἀφίνω, διότι δὲν δύναμαι νὰ διηγηθῶ, εἰμὴ μόνον ὅ,τι εἶδον καὶ ὅ,τι ἤκουσα. Δίδω δὲ ἀπεριόριστον ἄδειαν εἰς τὴν ὑμετέραν φαντασίαν ν' ἀναπληρώσῃ τὰ κενὰ.

Διῆλθον κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ στρατιωτικοῦ μου σταδίου ἔτη τινὰ λίαν εὐάρεστα ἐν Βιέννῃ. Ἦμην ἀκόλουθος τῆς ἡμετέρας πρεσβείας καὶ κάτοχος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός μου ἀρκετὰ μεγάλης καὶ ἐλευθέρως παντὸς βάρους περιουσίας. Εἶχον δὲ πλήρη καὶ τὴν διάθεσιν νὰ